

# POGAJAJ BÓH

## ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

7. číslo

Budyšin, julij 1964

Lětnik 14

### Hrono za pražnik 1964

Wšitke waše wěcy njech so stanu z lubosću. (1. Kor. 16, 14)

Hdyž tute słowo před sobu mam, dyrbyu so přeco dopomnič na našeho lubeho njebočićkeho bratra Bamža, kiž dyrbješe nas tak zahe wopuścić. Wón, prjedawši młody farar Minakašskej wosady, by mjenujcy nas zaštojnskich bratrow přeco napominał, zo njebychmy tute hrono wopak zrozumili, kaž dyrbjeli z plašćom slabeje lubosće wšo přikrywać, štož poprawom w porjedže njeje, jenož zo njebychmy žane wušparanje z tej abo z tamnej wěcu měli.

Na příklad: Na cyrkwinskim dnju widžachmy hru „Přechadnik Knjezowy“ potajkim „Jan Krčćenik“. Kral Herodaš běše mandželstwo lamał. Nichtón sej njezwěri, jemu to prajić. Hdy by nětko Jan tež mjelčał z lubosće k swojemu kralj, dokelž nochcył jeho ranić, by to wopak bylo! To njeby byla lubosć, ale slabosć. To by bylo přećiwo wěrnosći. Lubosć we wěrnosći, a wěrnosć w lubosći! A po tym běše so Jan tež měl, jako wón kralj praješe: „Tebi so njeslušaj, a wón so boješe za jeho wěčnu zbóžnosć a tež za jeho woprawdžite zbožo hižom tu, dyrbješe jemu tute dušowpastyrške krute słowo prajić. Wón běše so potajkim cyle po našim hronu měl. Lubosć a wěrnosć a krutosć so njewuzamkaja!

Pawoł wě, što wón pisa, hdyž wón na kóncu dolneho lista swojich Korintiskich napomina: Wšitke waše wěcy, njech je štož je a njech přińdže, štož chce, njech so stanu jenož z lubosću. Štož je so po našim planje čitanja Biblije měl a snano tež wšelake wukładowanje k rukomaj měl kaž wottorhansku protyku abo knižku našich ewangelskich skutkow („Halt uns bei festem Glauben“, „Handreichung zur Morgenwache“), tón wě, kajke žiwjenje a kajke hibanje tam bě w Korintiskej wosadze, kak pak běchu tamniši přeni křescenjo tež wohrozeni, zo bychu so stajili jedyn nad druheho, kak běše tam zla rozkora a zwada, kak tam tež česćelakomnosć a zawisć knježeše. A na druhim boku bě tež bohate duchowne žiwjenje na kemšach a hewak we wosadze. A japoštoł na příklad tak rjeknje: „Stejće pak swěru za lépsimi darami! — A ja chcu wam hišće krasniši puć pokazać.“ A potom scěhuje sławny tak mjenowany „wysoki kěrluš lubosće“. Wy móžeće sami sebi jón přečitać w 13. stawje našeho lista, — a k tomu tež kěrluš 437 w našich

### Přihotowany za Bože kralestwo

Serbski cyrkwinski džen w Poršicach 28. junija 1964

Naš Serbski cyrkwinski džen je w kóždym léće tajki wosebity swjedžen za nas Serbow. Štož je jónu mjez nami pobył, tón kóžde léto znowa so na tutón džen wjeseli. A wy, kotřiž tam hišće njejsće pobyli, tež létsa nic, wy sće zawěrnje wjele skomdžili.

Lětsa běchu nas Poršicy lubje přeprošili a tak jara, jara rjenje a šćedriwje pohosćili. Za to wšitkim Poršanam, farskemu domej, cyrkwinskemu předstějerstwu a wšitkim lubym pomocnikam naš nanajwutrobniši džak. Zapłać Wam Bóh wšitku lubosć a prócu.

Naš létuški Serbski cyrkwinski džen steješe pod znamjenjom lubeho wopyta z wukraja. Z Čech bě k nam přichwatał dr. Emil Jelinek, farar w Čerwilowje, a z dalokeje Slowakskeje, ze samych Wysokich Tatrow farar Pavel Tomko ze swojej mandželskeje. To bě tón Tomko, wot kotrehož smy čitali w „Pomhaj Bóh“ jeho rjanej basni. To je Šwabowčanski farar, kotremuž smy loni pomhali ječmjěn syc. Wukrajnej hosćej hižo sobotu popođnju k nam porěčestaj. Kajka bě to radosć za nas, lube zynki druhich slowjanskich rěčow slyšeć. Z přednoška bratra dra. Jelineka Wam něšto w samsnym čisle wozjewimy. Naše tři hodžiny popođnišeho zetkanja běchu tak pře wšo ruče nimo. Předsyda cyrkwinskeho dnja, bratr farar Lazar-Bukečanski po swojej nutrnej modlitwje wukładowaše hesło létušeho našeho schadžowanja. Něšto z tuteho a dalších přednoškow wozjewimy w přichodnych čislach. Dokelž čas tak jara chwataše, njemóžachmy ani so wo slyšanym rozmołwjeć. Někotryžkuli je wěsće tež měl na wutrobje mysličku, kotruž chyše zjawnje wuprajić a njeje k tomu přišoł. Tak chyše jedyn z lubych přítomnych wosebje z džakownosću spominać na naše Ochranowske schadžowanja w zymje a młodych Serbow, kotřiž běchu runje w Poršicach w rjanej ličbe mjez nami, za nje wabić.

Na njedželskich kemšach běše Poršiski Boži dom hač na poslednje město wobsadženy. Cyrkwinski chór nas witaše ze swojim rjany miska-

serbskich spěwarskich. Bóh wot nas lubosć žada, wón je lubosć — a to w Jezusu Chrystusu. Hamjeń. L.

njom a na kemšach naše kěrlušé mójnje posylni. Bukečanski cyrkwinski chór pod nawjedowanjom swjeho dolholětneho a wulce česćeného kantora Lodneho Bohu k česći spěwaše. Što by to wěrił, zo je tutón čiji dirigent hižom w 86. léće swjeho žiwjenja? Jemu budž džak za wšu jeho swěrnosć. Bratr farar Šořta-Rakečanski předowaše na dobre a jasne wašnje wo Pawołym wobroćenju. Serbski superintendent, wukrajnej hosćej a bratr farar Šořta z Delnjeho Wujězda postrowichu přítomnych.

Po jara dobrym wobjedže zhromadžichmy so na farskej zahrodže. Jow bě tak prawje naša serbska wutroba so rozwjesełiła, hdyž w trawje sedžo swoje rjane serbske ludowe spěwy spěwachmy. Škoda, zo nas krótki dešćik ze zahrody wuhna. Wšitcy hromadže však sej wokřewjacy dešćik přejachmy a tola bě nam žel, tak ruče ze swojej připođnišej zabawu přestać dyrbjeć. Na popođnišej zhromadžiznje widžachmy hru Chrosćanskeje młodžiny „Jan Krčćenik“. Tutu hru je Pawoł Kmječ napisał a z młodym ludom wustojnje předstajil. Tež wšitkim lubym hrajerjam wutrobny džak! Wosebite wjesele nam bě, zo smědžachmy swjeho česćeného biskupa D. Notha mjez nami měć. Posledni króć bě runje před dźesać lětami pola nas w Rakecach, jako bě tehdom po njeboh biskupje Hahnu za noweho sakskeho biskupa zapokazany. Bratr farar Albert nas tež létsa zaso zwjeseli ze swojim spěwanjom. Młody wikar Pawoł Wirth, sotra Wirthowa z Cokowa a bratr Čabran z Poršic porěčachu w krótkich přednoškach wo hesle našeho cyrkwinskeho dnja. Kóždy rěčeše z pobožnej a nutrnej wutrobu a my smy wšitcy to džakownje přijimali. Bóh Knjež chcył dać, zo by wšitko to, štož smy slyšeli a nazhonili, dobre plody přinjesło. Naš čas tajke dobre plody swjateho Ducha zawěrnje trjeba.

Serbski superintendent w swojim doskóńčnym słowje dźiwajo na naše narodne starosće radžeše, zo bychu wšitcy serbskim džěćom radžili, do serbskich hodžinow chodžić.

Zwjeseleni, wokřewjeni na swojej duši wróćichmy na wječor so zaso domoj. Bože słowo w serbskej rěči, serbske spěwy, lubi Serbja mjez sobu — to je přeco jedyn rjany džen. Bóžemje hač na přichodne léto. W.



# Po stopach Jana Husa, Jana Amosa Komenskeho a serbskich humanistow

Podal Gerhard Wirth

(Pokročowanje)

Wonka před městom w krasnej dolinje, hdžež so luka z chójnami dótka, steji pomnik. Jow bě něhdy drjewjana chěžka, w kotrejš je Komensky w potajnym, pod škitom Korle Zerotinskeho, spisał swětaslawnu knihu „Labyrinth swěta a raj wutroby“. Hižo předstowo nam dosć jasnje praji, što wón z tutej knižku chce:

„Jasne wumolowanje, kak na tutym swěće a we wšitkich jeho wěcach ničo njeje, chiba měšenje a motanje, pytanje a staranje, jebanje a blud, běda a styk a naposledku mjerzanje na wšem a zadwělowanje. Štóz pak doma w swojej wutrobje sedžo z jeničkim Bohom Knjezom so zamknje, tón sam přińdže k prawemu a dospołnemu spokojenju swoich mysłow a k radosći.“

Za bibliske heslo bě sebi wubral z předarja Salomona 1. staw, 14: Ja wohladach wšitko džěto, kotrež so pod slóncom stawa a hlej wšitko bě knižomne a žalostne.



W tutym domje je Amos Komensky bydlil a wučil

Wón nětko w swojej knize wopisuje husto dosć z hórkim zacpěwanjom směšne, hrěšne a nječłowske zadžerženje. Komenskeho čwěluje, zo čłowjek swět njewidži, kajkiž wón je, ale zo je wón zasudženy, wšitko přez swoju brylu widžeć. To rjane so zda hrózbne być a to hrózbne rjane, to wulke maće a to maće wulke, to čorne běte a to běte čorne. Lědma hdy so čłowjekej poradži wyše swojeje bryle do swěta pohladnyć, zo by bédny swět spoznał. My njemóžemy jow wšitko to wopisać, štož je podrožnik na zemi wšitko nazhonił. Jenož jedyn mały přikład jeho wótneho rozuma a kritiskeho posudžowanja chcu wam podać. Podrožnik přińdže mjez wučnych, studentow, teologow, doktorow, profesorow. A wón widži, kak tam někotrži drje woči maju, ale žadyn jazyk.

Druzy zaso maju jazyk, ale žane woči, a zaso druzy maju jenož wuši, ale žane woči a žadyn jazyk. Što chce Komensky z tutym hrozbnym wobrazom prajić? Wučeni maju snadž woči, zo su wěrnosć spoznali a wjele wědža, ale woni to, štož su spoznali dale njepodawaju. Čehodla drje nic? Boja so woni wěrnosć wuznać? Druzy zaso, kiž maju jazyk a žane woči su tamni, kotřiž rěča, bjez toho, zo su sami dosć přeswědčeni. A zaso druzy maju jenož wuši a žane woči a žadyn jazyk. Woni słyša, ale sami na wěrnosć njehladaja a za njej so njeprašaja. Wědomostnicy potajkim, kotřiž su dowěra luda, su sami słabi a njesprawni.

Haj, wšitko je knižomne na tutej zemi. Zbožo je jenož tam, hdyž so čłowjek z labyrintha, ze zabłudženja k Božemu pokojej namaka. Tam je měr a wjesele.

W młodych lětach je Komensky swoju knihu dopisał (1623), kiž běše tak poľna jěrych mysłow a před nim

běše hišće cyłe dołhe žiwjenje se surowymi a bolostnymi nazhonjenjemi. Chudy a cuzy je wón po swěće čahał, žadosć wo měr a domiznu w sebi nošo. Hać do swojeje smjerće lubowaše wón swój česki lud a je na kóncu swojeho žiwjenja swojej cyrkwi zawostajil swój duchowny testament, w kotrymž přichodne nadawki jej pokazal. Česka bratska cyrkej wšak běše zničena. Jenož skromne powostanki wosadow su so tu a tam wuchowale. Z nich je wurostla Ochranowska jednota (Herrnhut), kotrejež wjednik hrabja Zinsendorf je nam wšitkim derje znaty. W Čechach je z powostankow wosebje po přenjež swětowej wojnje nowe duchowne žiwjenje so wuwijało. Chrystusowa cyrkej wšak džensa hišće, kaž za čas Komenskeho, čaka na Chrystusowy přichad.

## Poslušaj, hdyž će Chrystus woła

Wujimk z přednoška dra. Jelińeka na Serbskim cyrkwiskim dnju

Njetrjebam hakle prajić, zo rady k Wam porěču. Haj, jako dwójny Slowjaň, jako narodženy Čech a w Pólskej wukubłany, sym zbožowny, zo je mi dowolene mjez Wami być, mjez swěrnymi Slowjanami a sprawnymi ewangelskimi. Móžu Wam wěstosć dać, zo my Česa a přez moje skromne pjeru tež Polacy myslimy husto na Was z lubosću a w duchu džělmy Waše radosće a čeže wšědneho žiwjenja. Wěmy ze swojeho sameho dožiwjenja, zo naše žiwjenje, a hdyž je radostne, njeje lochke. My smy žiwi w statach, kiž wšo móžne činja za wuchowanje měra na swěće a za wutworjenje lěpšeho a zbožownišeho žiwjenja. Na tutech přecowanjach mamy so tež my wěrjacy wobdžělić a wobdžěly so sprawnje a rady. Chcemy w tutym džěle swěrní być, kaž chcemy swěrní być swojemu Knjezej.

Swoje swětno powołanje móžeš změnić, hdyž pak je Chrystus tebe powołał, potom dyrbiš při nim wostać, zo njeby wo tebi rěkało: Zadyn, kotryž swoju ruku k pluhej přiloži, a wohlada so dozady, njeje derje přihotowany k Božemu kralestwu (Luk 9, 62), kaž to praji heslo našeho džensnišeho cyrkwiskeho dnja.

Při tutech słowach dyrbimy spominać, kak je profeta Elias powołał bohateho bura z Abelmehula, z mjenom Eliza, za swojeho naslědnika. Namaka jeho na polu. A jako džě nimo njeho, čisny swój plašć na njeho. Eliza zrozumi tutón symboliski skutk derje, a běše zwólniwy wostajić pluh a wobsedźenstwo a kročić za Eliasom. Ale tu so dopomni na nana a mać a praji: Prošu, daj mi so rozžohnować z nanom a ze swojej maćerju a potom póndu z tobu. Elias jemu to dowoli a prikaza jemu, zo by so hnydom wrócił a njekomdžil ze rozžohnowanjom ze swójbju.

Snadž měniš, zo bě Elias surowy, hdyž wutorhny Elizu z džěla, w kotrymž je wotrostł, a njedowoli jemu ani so porjadnje rozžohnować ze swojimi najbližimi. Hdyž by so Eliza při swojim rozžohnowanju doma zadžeržował, by móžno było, zo bychy přiwuzni jeho narěčeli, zo by radšo wostał, hdžež je. Wón by wšak móhl swój statok wutwarić a rozšěrić, ale Izraelski narod a z nim cyly swět by był zawěrnje wo wulku profetisku postawu chudši. Widžiće, wótwny dom a swójbba běštej lochce za Elizu móhlej być zadžewk w jeho powołanju. A kak hakle z nami džensa? My mamy wjele zadžewkow, wjele wjac hać Eliza. Za młodeho čłowjeka su na přikład wjele rješe reje, zabawa, sport, kino, džiwadło, rozhlós a telewiza hać zhromadizny bratrow a sotrow při Božim słowje. Ja njepraju, zo su wšitke tute mjenowane wěcy zle same na sebi. Ja tež njepraju, zo ma so čłowjek wobročić wot wšitkich kulturnych zajimow, staćanskich a politiskich winowatosćow. Nic čekać ze swěta, ale služić, to je najwážniše powołanje křesćana. Husto smy na to



zabyli. W poslednjey dobje dyrbješe nas na to wosebje dopomnič Dietrich Bonhoeffer.

Wopominaj, zo sy tež ty křescan w kóždym wokomiku svojeho žiwjenja. Prašej so: Knježe, što chceš, zo bych činil? Knježe, što by ty činil, hdyž by ty na mojim městnje stal?

Bur kroči za pluhom a so cyle z tym zaběra, što je runje před nim. Hdy by dozady hladal, by to byla škoda za jeho džělo a zdobom špatne znamjo za kmanosć bura. Tak to widžeše naš Wumóžnik na polach Izraelskeho kraja a runje tak je to hač před krótkim na našich polach bylo. A hdyž na městnje přaha stupja mašiny, wostanje zasada: koncentruj so na to, štož je přědku a njewobrocej so.

Albrecht Goes:

## Njeměrna nóc

Z dowolnosću naklada Friedrich Wittig, Hamburg, přel. U. H. a J. L.

(Pokročowanje)

Žana rěč wo bohatstwyje, wo luksusu a blyšću: Pruska, to je zymna wěcowna surowosć a dokladnosć: dokladne pruwowanje personalnych papjerow, jasne „haj“ a „ně“, a tutón porjad bě hišće najlěpše, štož by so móhto tu přec. Na čłowjeske začuće njeběše tu žaneje nadžije. Hdyž pak so tola jewi, bě to kaž njewočakowany dar.

Stupich do kenclije, prajach swoje přece, zo dyrbju rano w pječich dom wopušćić a do toho hišće w nocy w měrje džělać.

„Wy rozumiće, trjebam na kóždy pad stwu za sebje.“

„To Wam bohužel njemóžu přislubić, knježe fararjo. Wšitke naše stwy su za dwě abo tři loža přihotowane, tež stwě za knjezow štabnych oficěrow. My mamy wulki wobchad. Wězo dam Wam stwu, kotraž je nětko hišće cyle swobodna a budu so tež wo to prócować, ju cyły wječor swobodnu džeržec, ale wěstosć njemóžu Wam dać. Snano dyrbju Wam tola hišće druhého hosća připoložić.“

To bě njewšědnje zdworliwje wuprajene a nimo toho w dialektce, kiž znajach.

„Zwoitel scě?“ woprašach so Obergefreiten, kotryž tak čłowjesce rěčeše.

„Z Balingen na Schwäbischen Alb“, bě wotmolwa.

„Tak, z Balingen; tak smy krajenjo.“

Dawach jemu ruku, woprašach so za tym a tamnym a mējach swoje wjesele na mužu. Zaso jónu myslu, kaž tak husto w tutych lětach: Němsku nimale docyla njedawa, slawny ‚Großdoitschland‘ je předewšěm strategiski přibóh, hewak ničo... ale krajiny, dialekty, samsne smjeće, samsna klima, samsna dobra chwila — to wostanje, to je woprawdźitosć, a to zwajaza potom tež mjez sobu tak nimale bjez prócy.

Krajan pokaza mi najprjedy nócne durje, městno domjacneho kluča a potom wjedžeše mje do jstwy. Kaž wšo w domje, běše tež wona njewupyšena ale čista a wulka. Ja so rozsudžich rumnosć při scěnje za spanje wzac, a druhu rumnosć za džělowe městno a prajach, poľ so smějo: „Ow, to wšak je kaž na hrodze!“

Jezusowe słowo płáči wězo w přěnim rjedže nam předarjam, ale tež wšěm, kotriž noša Jezusowe mjeno. Za wulku wjetšinu z was wšak njendže wo rozsudjenje, hač maće so předowanju ewangelija wěnować a misijonarojo być, ale dže wo to, zo byšće wostali swěrní w Knjezowym džěle a jeho ewangeliju, wosrjedz swojeho serbskeho naroda.

Najhorša njedzakownosć by byla, hdyž bychmy čas svojeho žiwjenja, hdyž so jedna wo wěčne žiwjenje, wróco hladali za radosćemi a zabawami tuteho swěta, kaž Lotowa žona, mjez tym, zo naš Zbožnik steji při durjach našeje wutroby, klapa a čaka. Chcemy dać jemu podarmo čakać? Džensa, hdyž jeho hlós slyšće, njezamkněe swoju wutrobu.

„Nic cyle, knježe fararjo“, wotmolwi krajan, ale jow móže so wutrac. A hdy budžeće zaso wróco? Ja so tohodla woprašam, dokelž chcu hač do toho tepić.“

„Tepić? To by wulkotnje bylo. Haj, najprjedy dyrbju potajkim hišće někoho wopytać. Ale hač do džewječich, najpozdzišo pak hač do na pol džesacich budu zaso tu. Móžu nětko něšto wječerjeć?“

„Hnydom.“

Balingski wotěndže, ja wotpoložich swoje wěcy, jenož aktowu mapu džeržach přeco při sebi, a džěch na wječer. Jědzernja, kotraž by w małym šwabskim měsće hospodarska stwa byla, bě chětro wobsadźena. Wotedach po wasnju swój bon a wzach swoju jědz. Poliuka, sad a běrny — to bě woprawdže spokojace. Štož pak nas ženje a žadyn wokomik njewopušćić, to bě njewjesole začuće, kotremuž, kaž so zda, njemóžeše žadyn wučeknyć. By w lěhwje njepřecelow tež tak zrudnje bylo? Najskerje nic. Dopomnich so někotrych wopisanjow tajkich zhromadnych jědzow z Goethoweje „Kampagne w Francowskej“. Tež tam bě hinaši duch wopisany, čłowjeka hódniši, wjesoly zynk bě začuwać a slawny kronist zwěri sej prajić, zo njedawa poprawom žaneho bóle wokřewjaceho wobchada hač z kublanym wojakom. Wězo dopomnich so tež druhého powědanja ze starodawnych dženíkow, we kotrychž rěči so wo zhromadnej jědzi, zo běchu woni kaž w heli zhromadźeni a na tutu přispomnjenku myslić, k tomu bě „we Wehrmachttheim Proskuraw“ dosć přiležnosće.

Zo wójnu w tutym času — pisachmy oktober 1942 — Hitler hižom njemóžeše dobyć, na tym njemóžeše žadyn měrny přihladowar dwělować. Bitwa pola Stalingrada bě wočichla. W Africe zapřimnu bórže zjednocene štaty. Jendželska ofensywa běše tež wjac hač wěsta. Zo dyrbimy tutu wójnu přehrać, hdyž chcemy w přichodže docyla hišće čłowjeka hódne žiwjenje měć — tute dowidjenje bě w tutym času jenož pola někotrych. Tragika wšitkich běchu njetrěbne čwělowanja wšědného dnja za wo-

jaka, žadyn dowol, njesprawnosć a tu a tam tež tajne zle powěsće wot doma. Tajne mordowanje duchachorych bě njedźiwajce wšeho znate, a wo židowskich přesěchanjach wědžeše tón abo tamny wjac, hač móžeše znjesć.

Hišće bě tuta wječer, bjez wšeho bohatstwa, derje přihotowana, hišće jědzachu čahi z pšěncu, cokorom a wolijom měrnje přez hranicy. A tolste wobliča ze zadnjeho wójska njepřeradžichu nuzu. Ale ta wobčežna čma, kotraž so wupřestrěwa přez cylu žurlu, njewopokaza wona, zo so njedamy na přeco slepić, wo woprawdžitych zwisach, njewotkrywa wona tu krutu, jednoru wěrnosć, zo njeprawe kubło njetyje?

IV.

Ja zadžewach z wotphladom, mje přez telefon we wjesnym jastwyje dać přizjewić. Bě nuzne, zo wobchowach wšitke wěcy w swojimaj rukomaj. To rěka, zo dyrbju k temu přinć, kandidata smjerće džensa wječor zeznać, nimo toho pak starosćiwje na to kedžbować, zo wón njezhoni wěrnú přičinu mojeho wopyta hižom džensa wječor. Běch sej wědomny, zo to njemóžach bjez wokolopučow docpěć; ale zaměr, zasudženym poslednju měrnú zemsku nóc dać, dyrbjach docpěć. Běžach puć ke komandanturje wróco; wěťfik, kiž hižom popoldnju duješe přez pola, bu wječor sylniši, ale nětko bu dawno z njeho wichor. Čmowa wisaca laternja při jastwyje čumpaše so tam a sem, a železne durje, kiž zamknychu dwór, ščerkotachu. Ja zwonich. Zwonich k druhemu razej. Potom zbliži so stražny wojak.

„Štó je wonka?“

Prajach swoje mjeno a wojerske zastojnstwo.

„Parola?“

Nětko njewědžach parolu. Ja wospjetowach, štož běch prjedy hižom prajil a přidach: „Přinđu runje z Winicy“. Stražny wojak so dopomni. Swarny, zmužitny muž! Potom wón wotewri, swětlo lampy swěći mi do wobliča.

„Ja sym ewangelski wójski dušepastyr, a bych rady z Oberfeldwebelem Mascherom porěčať.“

„Haj.“

(Přichodnje dale)

## Zakitowar ewangelskeje wěry w Šotiskej

Ze 40 lětami bu John Knox ewangelski. Jeho žiwjenje, kotrež traješe wot 1505 hač do 1572, běše poľne najčěšeho bėdženja. Nimale dwě lěće běše wón na francoskich galerach (na lóždach, kotrež ječi wjesłowachu) zajaty, husto bu wón kecarstwa wobwinowany, wuhnaty a k smjerći zasudženy. Přeco znowa bě jeho žiwjenje wohrožene, přeco znowa bu wón hanjeny. Při wšěm pak wosta John Knox wjesoly předar, kotrehož lud rozumješe a lubowaše. Jara zasakle wojowaše wón přeciwo česćowanju swjatych, přeciwo klóštram a přeciwo wšemu znjewužowanju wěry w cyrkwi. Hdyž je ewangelska wěra w Šotiskej, w jeho wótčnym kraju, wšě wojowanja přetrata a so skrućila, tak je John Knox wjele k tomu přinošował.



# Lubina Holanec-Rawpowa na Božej prawdze

Kak běchmy wšitcy hluboko wurudzeni, jako w započatku zaždžneho měsaca zhonichmy, zo je naša serbska wuznamna organistka Lubina Holanec-Rawpowa njeboha! Hižo nazymu poslednjeho lěta běše čežce schoriła, tak zo dyrbyeše piščelowe koncerty w Drježdžanach wotprajić. Ale zdaše so w dalšich měsacach zaso po něčim wotchorjeć. Wona běše sama poľna nadžije. Wona běše nam hižo přislubiła, na našim cyrkwiskim dnju w Poršicach na piščelach hrać. To běše w měrcu, jako wo tym porěčachmy. Tehdom mi praješe: „Nětko wokomiknje sej hišće njezwěrju, do zymneje cyrkwyje hić a tam hrać. Ale po jutrach, hdyž budže ćoplišo, cheu to zaso spytać.“

„Ćlowjeska wutroba wumysli sebi puć, ale Knjez wjedže sam jeho chód.“ (Přisl. Sal. 16, 9) Wona njemůže so wjace na piščelowu lawku sydnyć, ale dyrbyeše so podać do Drježdžanskeje chorownje; wona nětk njemůže nam k wjeselu a Bohu k česći sluziće na cyrkwiskim dnju, kaž běchmy ju wo to prosyli, ale wona bu mjez tym wotwołana wot Knjeza nad žiwjenjom a nad smjerću do wěčnosće. A to je nam žel, nam ewangelskim Serbam! Wšak běchmy woprawdže hordži na to, zo jedna z našich so tak wuběrnje wusteješe na hraće na „kralownje hudźbných nástrojow“. Wona bě sama kantorowa džowka. Jejny nan běše serbski wučer Arnošt Holan. Jejna mać je hišće žiwa w Budyšinje. Wuknyła běše wona najprjedy pola tehdomnišeho Budyskeho organista Horsta Schneidera, prjedy hać započea w Lipsku studować. Bórže so pokaza, zo bě njewšednje wobdarjena, zo njebu z njeje jenož mišterka jeje předmjeta, ale woprawdžita wuměłca. Ju njeznajachu jenož we Lužicy a w Němskej, ale ju slawjachu přez hranicy našeho wótcneho kraja. Wona běše dobyła internationalne myta w Genje, w Praze a druhdze.

Cyrkwinske zastojnstwo njeje ženje nastupiła. Jejny puć běše hinaši. Ale hdyž ju trjebachmy a prošachmy, bě přeco zwólniwa, tež na kemšach hrać, a to w Budyšinje abo tež zastupuju we tutej abo tamnej serbskej wosadze a wosebje na našich cyrkwiskich

dnjach. A potom njewustupowaše na zwonkowne wašnje jako wulka wuměłca a nježadaše sebi wysoke zemské česće, ale běše jednora, prosta piščelarka bjez česćelakomnosće. A runje tute lube čiche wašnje sej na njej tak wažachmy. A jako spytachmy, małe serbske „collegium musicum“ za dobrou cyrkwinsku hudźbu založić, bě wona hnydom zwólniwa sobu skutkować.

Tak běše wona woprawdže jedna z nas! A nětko dyrbyeše wona tak



zaha swojeho mandželskeho, kotremuž běše na polu hudźby dobra towarška, swojeho synka, kotremuž běše prawa, luba serbska mać, a runje tak swoju mać, z kotrejž běše zwjazana, swojich dalšich přiwuznych a nas wšitkich wopušćić! Bóh sam wě, čehodla a k čomu. Ze swojimi darami běše tež Jemu sluziła. My ju Jemu poručamy za wšu wěčnosć. A jej so dzakujemy stajnje a přeco za wšitko, štož wona nam běše a činješe. Wona pak wotpočuj w Božim měrje!

La.

nucy wjele wjace, hać sym ja woćakował. Njeh wostanje mi stajnje, štož je hižom wot spočatka we mojej duši, ta zbožnosć: Bóh je lubosć a jeho mudrosć nima kónca, jeho možnoty nimaju kónca, mjez tym zo ja sam nimam wjace rozuma dyžli wróbl; a hážež mam ja lědma jednu možnotu, tam ma wón miliony možnotow.“ — „Najwjetše, štož ćlowjek dokonja, je, zo móže sej wot Boha pomhać dać.“ Kierkegaardowe 150. posmjertne narodniny běchu 5. meje 1963.

## Što maš, štož njesy dóstał?

Wo swjatym Antoniju, kotryž běše jako mlody ćlowjek bohaty byl a kotrehož je Bože słowo pohnuło, wšo bohatstwo chudym rozdawać, kotryž bě šoł do samoty a kotryž je žiwy byl w rowje a pozdžišo w skalojtych horach, so tola powěda:

Džesać lět dołho běše Antonius byl žiwy w pusciny, hdžež měješe so z najwjetšimi spytowanjami bėdžić. Skónčnje namaka měř a pokoj. Lud k njemu chodžeše a česćeše sej jeho. Z wulkej žadosću přecowaše so Antonius, zo by zhoňil, što Bóh Knjez k jeho krutemu žiwjenju měni. A tuž widžeše Antonius wosnje šewca před wrotami města Alexandria, a hlós džeše: „Dži tam, a wuhladaš ćlowjeka, kotryž so Bohu spodoba.“ Nazajtra poda so Antonius na puć a přišedši ke chěži zastupi. Wuhlada šewca při džěle a prašeše so jeho: „Što činić, zo by so Bohu spodobał?“ Šewc džeše: „Ja so modlu a džělam a tež swoju žonu a swoje džěci k tomu napominam.“ „A dale ty ničo nječiniš?“ džywaše so samotnik z pusciny. „Ně, dale ničo“, znapřećiwi šewc. „Ale z tym mam cylički džěň doć džěla a wječor potom sym smjerć sprócnny.“ Tu spózna Antonius, zo so wón ze swojim mnichowstwow Bohu bóle njespodoba dyžli tónle šewc ze swojim džělom a modlenjom. (Antonius je najskerje w lěće 356 wumřel a je pječa byl 105 lět stary.)

## Z wosadow

Njezdašecy. 26. julija móžetaj Richard Marks a jeho mandželska Marja rodž. Haješec swój zloty kwas woswječić.

Richard Marks džělaše na swojim namřetym domjacym statoku. Wón bě čas swojeho žiwjenja swojej domiznje a swojemu serbskemu ludej swěrnny. Jeho luba towarška Marja pomhaše jemu přeco při wšem swojim žiwjenskim džěle. Bóh, luby Knjez, njeh jimaj dale strowosć a spokojny wječork žiwjenja spožči.

## Wučer stareje cyrkwyje

Do najwjetšich mužow stareje cyrkwyje sluša Egiptowčan Origenes († 254). Hdyž běše hišće mlody, dožiwi martrarsku smjerć swojeho nana Leonidesa. Najradšo chcyše ze swojim nanom na samsne wašnje wumřěć, ale jeho přiwuzni běchu tomu hišće zadžěwać móhli. Cyte swoje žiwjenje pak wěnowaše Origenes Knjezež Chrystusej. W najwjetšej chudobje a pokornosći je wón we swojim ródny měsće Alexandria jako křesćanski wučer skutkował. Dokelž běše Origenes z dobom jedyn z najwjetšich wučěnych tehdomnišeho časa, běše jeho skutkowanje tež jara wuspěšne; tež pohanjo sej jeho česćachu. Daloko přez egiptowske mjezy bu jeho mjeno znate; jónu běchu jeho samo do hrodu romskeho kejžora přeprósyli, zo by

tam přednošował. Wšu swoju wědu wěnuje Origenes Bibliji a jeje wukladowanju; tu je wón hoberske džělo dokonjał. Pod romskim kejžorom Deciusom bu Origenes, nětko hižom starc, w času nowého přescěhanja křesćanow zajaty a čwělowany. Bórže po tym wón 69 lět stary wumřel.

## Sören Kierkegaard

11. nowembra 1855 zemřel w Kopenhagenje danski teologa a filozof Sören Kierkegaard. Sprócniwje je wón předował, zo je wšo křesćanstwo njeprawe, hdyž wone njeje kroćenje za Chrystusom. Z tutoho stejišća je wón kruće kritizował swoju cyrkej. Mjez druhim je Kierkegaard tole prajil: „Ženje njesměm zabyć, zo mam so Bohu dzakować za wšitko dobre, štož je wón na mni činił, mje-

Nakład Domowina. — Wuchadza z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jónkróć za mēšac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswačidlski. — Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.